

Oplegnotitie

OPLEGNOTITIE BIJ HET RAPPORT

Basiskwaliteit landschap en biodiversiteit in het buitengebied van Lochem

(zaaknummer 2021-198076)

Op 11 april 2023 stelde het College van B&W van de gemeente Lochem het rapport “Basiskwaliteit landschap en biodiversiteit in het buitengebied van Lochem” vast. Dit rapport laat op kaart zien waar de basiskwaliteit van landschap en biodiversiteit goed, matig of slecht is.

Wat is basiskwaliteit?

De *basiskwaliteit van landschap* is op orde als de kenmerkende landschapselementen van een landschapstype genoeg en in goede staat aanwezig zijn. Zo blijft het landschap op een plek “leesbaar”. Je kunt dan nog herkennen dat je bijvoorbeeld in een beekdallandschap bent of in een kleinschalig kampenlandschap.

De *basiskwaliteit van biodiversiteit* is op orde als een selectie van algemene, kenmerkende planten en dieren nog genoeg aanwezig zijn. Het gaat hier om algemene soorten. Dan betekent “goed” dat de ondergrens van de basiskwaliteit nog niet is overschreden.

De basiskwaliteit landschap en de basiskwaliteit natuur hangen nauw met elkaar samen. Als er veel en veel verschillende landschapselementen in een gebied voorkomen, dan komen er meestal ook veel en veel verschillende soorten planten dieren voor. De landschapselementen zijn namelijk van groot belang als leefgebied van veel soorten. Een combinatie van een gevarieerd landschap, met de bijhorende planten en dieren, maakt een aantrekkelijke omgeving voor de inwoners en bezoekers van de gemeente Lochem. Om in te wonen, werken en recreëren.

De basiskwaliteit landschap en biodiversiteit in het buitengebied van Lochem

In bijna 70% van de oppervlakte van de gemeente is de basiskwaliteit landschap “goed”. Een kleine 30% van de oppervlakte is “matig”. Dat wil zeggen dat het landschap (sterk) verarmd is, maar niet helemaal onherkenbaar. De beoordeling “slecht” is beperkt, slechts 3%. Opvallend is dat de hoeveelheid verschillende soorten landschapselementen groot is. Maar dat de totale oppervlakte aan landschapselementen onvoldoende scoort.

In bijna 60% van de oppervlakte van de gemeente is de basiskwaliteit biodiversiteit “goed”; 9% is “slecht”. De basiskwaliteit van biodiversiteit is beoordeeld op landschapsniveau. Bij een beoordeling per perceel zou meer dan 90% van de percelen landbouwgrond “slecht” hebben gescoord. Het overgrote deel van de percelen bestaat namelijk uit monoculturen. Daarin komen nauwelijks wilde planten, vogels en vlinders voor. Door een beoordeling op landschapsschaal, tellen naast het perceel ook aangrenzende landschapselementen en erven mee. Daarmee valt het oordeel over de biodiversiteit gunstiger uit.

Het is belangrijk om te bedenken dat ongeveer 1/3 van het buitengebied bestaat uit landgoederen en bosgebieden. Zij hebben meestal een hoge kwaliteit landschap en scoren dus “goed”. De basiskwaliteit van landschap én biodiversiteit komt het beste uit de bus in het oude hoevenlandschap. De jongere heide- en broekontginningen scoren het slechtst. In deze laatste gebieden is de schaalvergroting en intensivering van de landbouw ook het verst doorgevoerd. Daarmee verdwenen veel kenmerkende landschapselementen en trad verlies van biodiversiteit op.

Basiskwaliteit, wat kunnen we ermee?

Het rapport laat zien waar in het buitengebied de basiskwaliteit van biodiversiteit en landschap nog op orde is en waar werk aan de winkel is. Het vormt daarmee input voor het opstellen en uitvoeren van beleid voor het buitengebied. Dat heeft een (in)directe relatie met landschap en biodiversiteit. Het gaat dan om beleid en plannen van de gemeente. Maar we kunnen het ook benutten voor beleid en plannen van derde partijen (andere overheden, organisaties en inwonersinitiatieven). Het kan helpen bij het verder invullen van een handelingsperspectief voor boeren in de landbouwtransitie

“Basiskwaliteit” is een concept dat richting kan geven aan keuzes voor beheer en inrichting van het gebied. Hoe hoog we de lat leggen voor basiskwaliteit, is een keuze die we vooral samen met gebiedspartijen maken. De kernvraag is dan niet hoe we landschap of biodiversiteit moeten herstellen of behouden, maar wat haalbaar is. Het rapport is daarmee ook te gebruiken als bouwsteen voor de Omgevingsvisie. Het geeft de (basis)kwaliteit weer van twee belangrijke waarden (landschap en biodiversiteit). Samen met andere waarden vormen ze de onderlegger van de Omgevingsvisie. Daarom is het ook te gebruiken in gebiedsprocessen. Bijvoorbeeld vanuit Omgevingsprogramma’s voor het buitengebied.

In de uitvoering voorrang geven aan gebieden

De beoordeling van de basiskwaliteit op kaart is een goede basis om bij het versterken van natuur- en landschapswaarden voorrang te geven aan gebieden waar de kwaliteit slecht of matig is.

Een goede basiskwaliteit betekent niet dat het geen zin heeft om ook in de “goed” scorende gebieden te investeren in kwaliteit. Ook hier is het zaak om op z’n minst de basiskwaliteit te behouden. De trend is, dat de biodiversiteit nog steeds afneemt en dat vooral de zeldzamere soorten dreigen te verdwijnen. Juist ook deze soorten zijn nog te vinden in de “goed” scorende gebieden.

Vanuit de “goede” gebieden kunnen soorten zich uiteindelijk verspreiden naar verbeterde gebieden. Ook kunnen deze gebieden een inspiratie zijn voor de inrichting en het beheer van de minder goede gebieden.

Onderzoek later opnieuw uitvoeren en evalueren

De gebruikte methodiek voor het onderzoek naar de basiskwaliteit is gemakkelijk opnieuw uit te voeren. Over een aantal jaren kan de basiskwaliteit van landschap en biodiversiteit opnieuw en op dezelfde manier worden onderzocht. De uitkomsten zijn bruikbaar voor de evaluatie van het biodiversiteits- en landschapsbeleid worden geëvalueerd. Daarbij merken we op dat er natuurlijk meer zaken van invloed zijn op de basiskwaliteit dan alleen het gemeentelijk beleid.